

”Bevattna det med ert blod”

Jihadistiska identitetskonstruktioner, ideologiska markörer
och skapandet av Islamiska statens kalifat

Christer Karlsson

Abstract

Sommaren 2014 deklarerade Abu Bakr Al-Baghdadi, ledare för den extrema jihadiströrelsen Islamiska staten (IS) att ett kalifat hade etablerats i Irak och Syrien, med antydan om global expansion som alla måste underordna sig. Därefter följde en skriftlig kalifatsdeklaration, författad av IS kommunikator och talesman Abu Muhammad Al-Adnani. Denna uppsats undersöker om det är så att olika typer av identitetskonstruktioner konstrueras i denna skriftliga deklaration och vilka former de då tar sig. Med hjälp av ett metodologiskt djupanalytiskt textstudium och ideologianalys undersöks texten i kombination med två teoretiska perspektiv, hämtade från socialpsykologisk och socialkonstruktivistisk tradition: *Social Identity Framing* och teorin om *den föreställda gemenskapen*. Uppsatsens resultat är att Al-Adnani som ledare och ideolog medvetet genomför en *framing* av identitetsmarkörer i form av fiendekategorier, lojalitets och enhetskategorier, samt martyrkategorier. Dessa formar sammantaget en kollektiv identitet av kalifatets supportrar, oavsett om de är fysiskt på plats, eller bakom en datorskärm någonstans i världen.

Nyckelord: Islamiska staten, IS, jihadism, identitetskonstruktioner, Social Identity Framing, den föreställda gemenskapen

Antal ord: 10 000

Innehållsförteckning

1	Inledning, syfte och frågeställning	1
1.1	Materialdiskussion och textkritisk metodologi.....	2
1.1.1	Textkritisk metodologiskt tillvägagångssätt	2
1.2	Konstruktioner av metodologiska kategorier.....	3
1.3	Tidigare forskning	3
2	Teoretiska ramverk	5
2.1	Terrorism, identitet och socialkonstruktivism	5
2.2	Den föreställda gemenskapen	6
2.3	Social Identity Framing	7
2.3.1	Teorikritik	8
3	Global jihadism: definition och analys av ett komplext fenomen	9
3.1	Jihadism: ideologi eller ideologiskt spektrum?.....	11
3.2	Jihadism, IS och media	13
4	Analys: legitimitetskategorin	14
4.1	Al-Adnani: ledare, förebild och inspiratör.....	14
4.2	Kalifatets legitimitet och enhet	16
4.3	Legitimitet kontra illegitimitet: avfällingarna.....	18
4.4	Legitimitet kontra illegitimitet: det otrogna väst	19
4.5	Lojalitet som identitetsmarkör	20
4.6	Martyrskapet som identitetsmarkör.....	22
5	Resultat och slutsatser	24
6	Referenser: litteratur.....	26
6.1	Referenser: källmaterial.....	28

1 Inledning, syfte och frågeställning

“Our khilāfah has indeed returned with certainty
And likewise our state, becoming a firm structure.
And the breasts of the believers have been healed,
While the hearts of kufr have been filled with terror”.

Abu Muhammad Al-Adnani (2014:9)

Dessa rader författade av Islamiska statens (IS) officiella kommunikator och en av dess ideologer, Abu Muhammad Al-Adnani, kan i mångt och mycket sägas utgöra kärnan i IS ideologi. Arabiska teologiska begrepp med lång historisk förankring som kalifat och *kufr*, dvs. ”otrogna” och en allmän ton av triumfalism sätter standarden för det dokument som utgör IS deklARATION av sitt kalifat, benämnt *The Promise of Allah*. Stadfästandet av kalifatet är enligt Al-Adnani en ”seger” och ”triumf” och ett säkert ”tecken” på Guds vilja att återupprätta ett förtryckt folk (Al-Adnani 2014:4). Vid en okritisk genomläsning kan innehållet säkerligen avfärdas som sekteristisk propaganda, men genom ett djupare studium bortom en ytlig läsning finner man i detta dokument möjligheter till en djupare förståelse av fenomenet IS, denna sunniextremistiska religiösa-politiska entitet som på förhållandevis kort tid har etablerat sig som en maktfaktor i mellanösterns utsatta region med implikationer också för en global värld. Omdömena om IS är många; den är inte bara den mest hänsynslösa jihadistiska rörelsen, utan också den mest framgångsrika hittills (Sekulow et al. 2014:64). Andra menar att den har en välutbildad disciplinerad armé (Napoleoni 2015:26), att den är den mäktigaste och effektivaste jihadiströrelsen i världen (Cockburn 2015:2), som angriper andra jihadistiska rörelser den betraktar som avfallna (Rosiny 2014:4) och dess brutalitet mot krigsfångar och civilbefolkningar är vida känd genom internet och sociala medier som den utnyttjar till den grad att den kan kallas ”det digitala kalifatet” (Atwan 2015)

Kalifatsdeklarationen når miljontals människor, både anhängare och motståndare. Vad innebär den för IS självuppfattning och uppfattning om ”de andra” i en digital tidsålder? Uppsatsens syfte är att studera identitetsfrågor kring IS och kalifatsdeklarationen och huruvida olika typer av identiteter möjligtvis kommer till uttryck häri. Frågeställningen som uppsatsen utgår ifrån är;

- Verkar IS deklARATION av kalifatet identitetsskapande och i så fall på vilka sätt?
Konstrueras olika typer av identitetsmarkörer och hur tar dem sig uttryck i så fall?

1.1 Materialdiskussion och textkritisk metodologi

Det textmaterial som ligger till grund för uppsatsen är deklarationen av IS kalifat, offentliggjord den 29 juni, 2014 av IS mediaavdelning Al-Hayat Media Center. Materialet har utgivits på förutom arabiska, även engelska, ryska, franska och tyska, och det är den engelska översättningen som här kommer användas. Några kritiska observationer bör anläggas på materialet innan vi övergår till själva den metodologiska diskussionen. När det gäller internetbaserat material faller det sig naturligt inom ramarna för studier av jihadism att använda detta, då mycket av jihadistiskt material återfinns online, något som ligger i linje med jihadistiska rörelsers intressen av att förmedla budskap, information och propaganda i en digital tidsålder (Bjelopera 2013:19-23, Klausen 2015, Saltman 2008). Därför blir det naturligt för forskare att använda detta material i syfte att öka förståelsen för fenomenet. Det skall sägas att användandet av översättningar *alltid* innebär en metodologisk svag punkt i alla vetenskapliga undersökningar, oavsett nivå. Då jag inte talar/läser arabiska är jag hänvisad till den engelska översättningen av nödvändighet. Dock skall det sägas att experter och terroranalytiker också begagnar sig av översättningar i sina analyser (jfr Napoleoni 2015, Smith II:2014). Då detta är en uppsats på grundnivå ser jag inte användandet av översättningar som problematiskt, då det är legitimerat utifrån omständigheterna. En andra kritisk observation är att det är IS översättningar, och att forskaren därmed i viss mån är i "deras händer" när det gäller materialet överlag. Även denna kritik kan besvaras med att det är legitimerat utifrån omständigheterna; oavsett så är det IS tolkningar och framställningar man vill undersöka, och därmed blir materialet legitimt, så länge man förhåller sig kritisk till det längs forskningsprocessen (Bergström & Boréus 2005:33-38).

1.1.1 Textkritisk metodologiskt tillvägagångssätt

När det gäller analysen av materialet kommer ett textanalytiskt angreppssätt att appliceras med fokus på idé och ideologianalys, som i sig fokuserar på "innehördsaspekten av texten" (Bergström & Boréus 2005:19). En ideologianalys utgår från studiet av idéer som tankekonstruktioner som "utmärks av en viss kontinuitet". Det kan närmare bestämt ta sig uttryck i föreställningar och uppfattningar av verkligheten, som "värdering av företeelser" eller som ramar för handlingar (Bergström & Boréus 2005:149). En ideologi kan betraktas som en sammansättning av idéer/föreställningar/uppfattningar. Ett ideologianalytiskt angreppssätt är förhållandevis brett till sin natur och rymmer ett flertal inriktningar som alla fokuserar på ideologier utifrån olika aspekter. Här kommer en funktionell idéanalys att användas, en metod som innehåller både beskrivande och förklarande ambitioner, och som tar avstamp i effekter av idéer och hur dessa påverkar "den sociala tillvaron". Metoden har tvärvetenskaplig karaktär och en "sociologisk orientering" som är lämplig när man är intresserad av att undersöka hur ideologier påverkar institutioner och politiska/religiösa företeelser.

Den förklarande karaktären av denna metod är vidare lämplig för studiet av hur individer/grupper påverkas av ideologiska budskap och kontexter i relation till detta (Bergström & Boréus 2005:155-157). Detta tillvägagångssätt skall användas på materialet. Vad som konstituerar *jihadistisk ideologi* analyseras längre fram med hjälp av auktoriteter på området.

1.2 Konstruktioner av metodologiska kategorier

I syfte att precisera det metodologiska arbetet kommer jag att konstruera några ideologiska kategorier, som skall tjäna till att mer behändigt systematisera textmaterialets ideologiska innehåll, och därmed precisera uppsatsen. Detta jag benämner ”kategorier” kan liknas vid dimensioner som analysverktyg. Kategorierna används för att ”sortera och analysera materialet” och blir således ett metodologiskt ramverk utifrån denna uppsats förutsättningar.

Jag preciserar bestämt kategorierna utifrån vissa aspekter av materialet i syfte att undvika att de uppfattas som oklara eller alltför allmänna och vaga. Förhoppningen är att detta arbetssätt är adekvat då ideologianalys inte arbetar utifrån fasta och givna ramar, utan det är upp till forskaren själv utifrån sitt studieobjekts förutsättningar att konstruera lämpliga dimensioner/kategorier (Bergström & Boréus 2005:164-166, 171-173, 177-178). De ser ut enligt följande;

- Legitimitets och enhetskategorin
- Lojalitetskategorin
- Legitimitet kontra illegitimitet: avfällingarna
- Legitimitet kontra illegitimitet: det otrogna väst
- Martyrkategorin

1.3 Tidigare forskning

När det gäller IS specifikt är forskningen ännu i sin linda, då fenomenet fortfarande pågår i skrivande stund. Även om statsvetare, sociologer, terrorexperter och mellanösternkännare nu intensivt studerar IS är fenomenet så nytt att det saknas djupgående forskningsprodukter. Dock börjar det komma ut material, mestadels av journalistisk karaktär. Journalistiskt undersökande böcker är naturligtvis av värde, såsom Patrick Cockburns *The Rise of Islamic State*

liksom Abdel Bari Atwans *Islamic State: The Digital Caliphate*. Dessa är dock av en deskriptiv karaktär och saknar vetenskapliga framställningar av fenomenet IS, och deras värde begränsas i enlighet med detta, även om särskilt Atwan uppvisar insiktsfulla och nyanserade analyser. Vissa böcker är tendentiösa, såsom Jay Sekulows *Rise of ISIS*, en framställning starkt färgad av amerikanska republikansk-konservativa högerpolitiska tendenser och kraftiga förenklingar av ett komplext fenomen. Den bok som nyligen utkommit av terrorforskaren Loretta Napoleoni, *Islamiska staten: ett terroristiskt nationsbygge*, är den mest nyanserade framställningen av detta pågående fenomen. Napoleoni uppvisar en insiktsfull kunskap om ett komplext skeende, och analyserna är djuplodande, kompetenta och förankrade i akademisk terrorforskning.

När det gäller forskning kring fenomenen jihadism/terrorism finns det en stor mängd av litteratur som är relevant och akademisk. Jarret Brachmans verk *Global Jihadism: Theory and Practice* är kanske det bästa av en uppsjö litteratur med djupsinnig analysförmåga av både teoretisk uppbyggnad och praktisk applikation. Ett standardverk inom jihadistisk terrorforskning är de amerikanska terrorforskarna Angel Rabasas och Peter Chalks verk i två volymer, *Beyond Al-Qaida* som lyckas med att summera ett komplext fenomenets många aspekter, även om mycket har hänt sedan det skrevs 2006. I denna kategori räknas även in de amerikanska terrorforskarna Devin Springers, James Regens och David Edgers *Islamic Radicalism and Global Jihad* som adresserar ämnet både djuplodande och brett. Intressanta aspekter av extrem islam tillförs också övergripande från terrorforskarna Seth Jones, Jerome Bjelopera och Richard Nielsen. Gällande aspekter av islam, dess teologi och begrepps innebörd konsulteras *Encyclopedia of Islam and the Muslim World*, ett utmärkt akademiskt referensverk med bidrag från islamologer, mellanösternkännare och experter på religionspolitiska företeelser. Litteratur från välkända mellanösternkännare som Bernard Lewis och Raymond Hinnebusch används, liksom artiklar och rapporter rörande uppsatsens områden. Sammantaget återfinns här en stor samling relevant litteratur av internationella experter på ett flertal områden som är uppsatsen behjälplig i att blicka närmare på fenomenet IS.

Vad gäller området identitetsforskning och jihadism, som denna uppsats ansluter sig till, har inte någon forskning mig veterligen fokuserat på identitetskonstruktioner inom IS. Däremot finns ansatser rörande relationen mellan terrorism och identitetsperspektiv, bland annat av Seth Schwartz, Jonathan Peste m.fl., samt mera övergripande i olika verk som används här. Begreppet identitet är väletablerat i de flesta sociologiska översiktsverk, men berör inte ofta jihadism i allmänhet, och IS som aktör i synnerhet, av skäl nämnda ovan rörande forskningsfältet som nytillkommet. Därmed skriver denna uppsats in sig i ett förhållandevis nytt fält, särskilt med fokus på IS och identitet, och förhoppningen är att något nytt kan tillföras diskussionen.

2 Teoretiska ramverk

I denna uppsats kommer två teoretiska perspektiv att appliceras i syfte att söka utreda frågeställningen. Det ena perspektivet är Benedict Andersons teori om *den föreställda gemenskapen*, och det andra är Viviane Seyranians teori kring identitetsskapande processer, benämnd *Social Identity Framing*. Båda teorierna är tätt knutna till identitetsforskning och kompletterar förhoppningsvis varandra här med syftet att förstå jihadistisk identitetsformation.¹

2.1 Terrorism, identitet och socialkonstruktivism

Bägge teorierna tar avstamp i en socialkonstruktivistisk tradition där idéer, ideologier, språk och symboler formar världen i relation till olika aktörer. Verkligheten är inte något som ”väntar på oss” i bemärkelse att den skall upptäckas, den är något som aktörer konstruerar och ger mening, verkligheten är *social* och människor påverkar den både positivt och negativt (Barnett 2014:156-161). Begreppet identitet blir centralt i ett sådant sammanhang.² Med identitet avses här individens/kollektivets självuppfattning, som härleds ur dennes gruppstillhörighet och känslomässiga tillhörighet som medföljer den. Individen betraktar sig själv utifrån sin gruppstillhörighet och skapar därmed sin sociala identitet (Seyranian 2014:469). Individer/kollektiv existerar inom strukturer, men eftersom dessa också är aktörer, måste självuppfattningen skapas och identitet är således reflexiv (Furseth & Repstad 2005:92). När det gäller religion, terrorism och identitet är det nödvändigt att söka kontextualisera dessa fenomen, och socialkonstruktivistiska perspektiv är en lämplig väg att gå i syfte att uppnå detta. Inom den samhällsvetenskapliga forskningen kring religion och terrorism är ideologiska fenomenens påverkan på den sociala arenan mycket viktiga gällande kausalitet och förståelse. Genom konstruktivistiska perspektiv kan man fokusera på hur aktörer skapar mening åt händelser och aktiviteter och hur faktorer som religion och terrorism kan vara påverkande och i sin tur påverkas (Barnett 2014:159, Peste 2003:20-22, Schwartz et al 2009, Smelser & Mitchell 2002:3-4).

¹ Det skall sägas att ingen teori/teorier kan sägas vara ”all-encompassing” i att förklara komplexa fenomen såsom terrorism och identitetsbildning, men däremot kan vissa aspekter ges möjliga förklaringar och det är denna uppsats intention (jfr Schwartz et al 2009:538).

² Så Barnett (2014:166): ”Because identities are social and are produced through interactions, they can change.”

2.2 Den föreställda gemenskapen

Andersons teori är välkänd och etablerad inom forskning kring främst nationalism och identitetsbildning, och hans fokus ligger på just nationen som konstruktion. För Anderson är såväl nationen som nationalismen ”cultural artefacts of a particular kind”, som integrerades via olika sociala och politiska konstellationer, och för att förstå fenomenen måste man studera hur de faktiskt och historiskt kom till (Anderson 1991:4-5). Redan i detta resonemang noteras hur Anderson poängterar nation/nationalism som kulturella artefakter, eller *kontextbundna* fenomen om man så vill. De är historiskt förankrade, dvs. uppkomna ur historiska processer och inomvärldsliga händelser, och inte något som är evigt givet. Kärnan i Andersons teoretiska utgångspunkter är följande definition av nationen;

”(...) it is an imagined political community – and imagined as both inherently limited and sovereign. It is *imagined* because the members of even the smallest nation will never know most of their fellow-members, meet them, or even hear of them, yet in the minds of each lives the image of their communion.” (Anderson 1991:5-6)

Det är således fokus på en *föreställd gemenskap* som utgör nationens abstrakta konstruktion, människorna som tillhör nationen ser sig som delandes någon form av gemenskap, trots det faktum att de aldrig ens kommer att träffas och lära känna varandra. Genom en föreställd gemenskap konstrueras *identiteter* där människor identifierar sig såsom ”svenskar”, ”amerikaner”, ”kineser” osv. Dessa identiteter stärker banden mellan dem som upplever dem, att man ingår i något större än sig själv, men som också delas med andra. Därför kan Anderson säga att nationen ”is always considered as a deep, horizontal comradeship” och att denna ”fraternity” möjliggör att människor villigt både dödar och offerar sina egna liv för den upplevda gemenskapen (Anderson 1991:7). Denna ”nationalism” är till sin natur dynamisk och anpassningsbar, den formas utefter olika kontexter, tidsepoker, politiskt styre samt ekonomiska och sociala strukturer. Den upplevda gemenskapen är således inte något statiskt fenomen, utan snarare anpassas den utefter nämnda faktorer och återfinns därför i ”every conceivable contemporary society” (Anderson 1991:157). Språk och uppfinningen av tryckpressen ser Anderson som viktiga komponenter i den föreställda gemenskapens spridning, genom vilken den kunde upprätthållas och uppfattas som homogen (Anderson 1991:116). Teorin om den föreställda gemenskapen kommer här att appliceras på en jihadistisk miljö, utifrån kalifatets förutsättningar och används därför både teoriprovande och teoriutvecklande.

2.3 Social Identity Framing

Från den socialpsykologiska forskningen hämtas uppsatsens andra teoretiska perspektiv, från den amerikanska socialpsykologen Viviane Seyranian. Denna teori tar sin utgångspunkt i relationen mellan en ledare/ledarskikt och en grupp i en given kontext (religiös, social, politisk osv) och hur en vision för förändring artikuleras i syfte att få gruppen/gruppmedlemmarna att mobilisera för att genomföra förändringen. Det är alltså en kommunikativ process som avses här, mellan ledning och gruppen/kollektivet. I syfte att skapa förändringar eller att påverka gruppen måste en medveten ”framing” av vad Seyranian kallar *Ingroup prototypes* implementeras. Dessa består av gruppens normer, värderingar, attityder och beteendemönster. Gruppens ledning kan i första steget uttrycka en vision eller en idé om hur något skall uppfattas eller vara, för att därefter integrera gruppens *Ingroup prototypes*, då dessa av nödvändighet måste vara samstämmiga med visionen/idén. I detta finns en *medveten* konstruktion av identiteter utifrån gruppens normer och värderingar sett från ett ”uppifrånperspektiv”, från ledare till gruppmedlemmar. Genom att fokusera på olika kommunikativa steg, från gruppens nuvarande problematik/ställning till hur *gruppen borde vara* och hur framtiden skall se ut bearbetas gruppens identitet (Seyranian 2014:468-470).

Med hjälp av ett inkluderande språk, innehållandes begrepp och värdeladdade ord som appellerar till mottagarnas känslor i relation till deras *ingroup prototypes*, konstrueras identiteter såsom ”vilka vi är” kontra ”vilka de andra är”. ”Vi” och ”dem” kan talas om i termer av nationer, kollektiv, andra grupperingar, civilisationer, folkslag, och det ligger i ledarens/ledarskiktets intresse att formulera sig utifrån gruppens självuppfattning i syfte att förstärka gruppens identiteter i relation till ledarens satta ramar ”which is one purpose of social identity framing” (Seyranian 2014:470-471). Seyranian benämner detta steg ”*unfreezing social identity*”. Nästa steg, ”*social identity moving*” inbegriper ledarens/ledningens direkta tilltal till gruppen med ett inkluderande språk, och därmed förstärks den egna gruppens känslor av samhörighet och gemensam identitet. ”De andra” beskrivs däremot i *negativa* ordalag, liksom deras ”policies”, värderingar, normer och beteenden, gärna i form av stereotyper. Genom denna process blir gruppmedlemmarna mer och mer ”depersonalized”, dvs. ser sig själva mindre utifrån sitt eget jag, och betraktar sig mera utifrån gruppens värderingar och normer.

Det tredje och sista steget, ”*freezing social identity*” består i ledarens/ledningens ”framing” av de värden och distinktioner som presenterats, och i att visa på dem som vägen framåt till den framtid eller vision man vill uppnå. Här fokuseras på ”positivity” och ”high status” gällande den egna gruppen, och målet för social identity framing är att uppnå ”follower commitment” och ”collective action” i linje med vad man vill uppnå. Här används också ofta ett ”action-related language” som poängterar aggressivitet, prestation och

måluppfyllelse, som kopplas till den framtida visionen (Seyranian & Bligh 2008:58). Dessa steg behöver inte följa varandra sekventiellt, utan kan anta olika kombinationer (Seyranian 2014:471-473). Det följer av teorin att skrivna texter och muntliga framträdanden såsom tal, videoinspelningar och föreläsningar kan vara verktyg för att utföra "social identity framing". Mig veterligen har inte Seyranians teori använts på jihadistiskt material och i likhet med Andersons teori blir det ett teoriprovande tillvägagångssätt.

2.3.1 Teorikritik

Huruvida dessa teorier kan vara fruktbara i detta sammanhang är naturligtvis en öppen fråga. Teoriers precision är avhängiga både forskaren själv och det empiriska materialet ifråga, och därför kan ingen teori heller vara "perfectly accurate" (Trope 2004:193). Teorier kan ses som argument vars applicering som lyckad eller misslyckad gällande förklaringskraft ligger i den argumenterande förmågan utifrån empiriska fynd (Turner 2009:4-5). Förhoppningsvis kan kombinationen av sociologisk och socialpsykologisk orientering och statsvetenskapligt fokus, möjligtvis säga något om fenomenet ifråga. Likväl är kombinationen av dessa teoretiska ansatser tentativ och uppsatsens syfte blir därmed förankrat i förhoppningen att kunna säga *någonting*, inte att definitivt fastslå en teoretisk inriktning mot ett fenomen vars komplexitet är avhängigt dess konstanta utveckling. Vidare skall sägas att dessa två perspektiv appliceras var för sig på materialet ifråga, det är alltså inte här frågan om en syntetisering av teorierna, även om ett sådant framtida förfarande inte utesluts. Målet är här att pröva teorierna från sina distinkta perspektiv, vilket får ses som ett första steg mot eventuell syntes.

3 Global jihadism: definition och analys av ett komplext fenomen

Begreppet ”jihadism” används i uppsatsen och det är nödvändigt att ta upp dels detta begrepp, och dels några andra som används av forskare som arbetar med fenomenet, och diskutera dem och deras innebörd. Gemensamt för begrepp som jihadism, islamism, politisk islam, islamisk radikalism/extremism och fundamentalistisk islam är att de alla i någon mån försöker fånga in, och definiera, ett komplext fenomen. Här rör vi oss på farlig mark, då felaktigt eller rentav slarvigt användande av endera definitionen riskerar att totalt missrepresentera vad man talar om, eller att behäfta islam med attribut som är missvisande och i bjärt kontrast till religionen som sådan.

Definitionen av global³ jihadism kommer av det teologiska begreppet *jihad*. Ordet härrör från det arabiska ordet ”strävan” och förekommer i Koranen, där det kopplas till profeten Muhammeds mission till Mecka och hans uppmaningar till de troende att sträva efter personlig fromhet och uthållighet i förföljelserna som drabbade dem. Det finns ingen koppling i denna kontext till våldsanvändning. I Koranen tycks dock en utveckling ske mot jihad som defensivt mot fiender, för att övergå till att användas offensivt som ett rättfärdigt krig mot islams fiender (Hashmi 2004:377, Wright 2007:117).

Efter profetens död skapade teologer och jurister en stor *corpus* kring begreppet, som fick två sorters innebörd; andlig och fysisk jihad. Den förstnämnda fokuserade på andlig strid mot lockelser, frestelser och begär, alltså en kamp för inre renhet. Den andra fokuserade på krigföring mot islams fiender, en yttre kamp som sågs som rättfärdig utifrån omständigheterna. Denna jihad kunde också föras med ”pennan”, dvs. skriven polemik, och ”munnen”, ett verbalt motstånd. Den fysiska jihad utgick från tanken på gudomligt sanktionerat våld mot fiender som befann sig i *dar al-islam* (islams land) där sharialag rådde, eller krigståg mot *dar al-harb*, territorium där sharia och islam inte var rådande. Jihad i denna bemärkelse fick så småningom en obligatorisk karaktär för att försvara *dar al-islam* mot fiender, dock förbehållet att islam skulle föras till civilisationer i upplysnings/missionssyfte.

³ Med ”global” avses i denna uppsats det faktum att jihadismen har spridit sig till de flesta länder i världen i form av nätverk, celler, attacker och uppfattningar, att det jihadistiska budskapet visserligen kan utropas lokalt, men har en global applicering, och inte minst att jihadistiska ideologer och teologer ser hela världen som en legitim arena för krigföring mot den upplevda fienden. Världens ”interconnectedness” och de moderna digitala kommunikationsformerna gör kampen global, och inte enbart lokal eller regional (Brachman 2009:10, Kiras 2014:363, Neumann 2011:70-80, Rabasa & Chalk et al. 2006:77-78, Springer et al. 2009:53-56).

I modern tid står konflikten mellan modernitetsvänliga teologer och mer konservativa/radikala sådana, som menar att jihad är tillåtet för att omvända alla icke-muslimer, med våld om nödvändigt, till den sanna tron (Hashmi 2004:377-379). Det är i den yttre bemärkelsen som jihad tolkas av extrema salafistiska⁴ grupper och nätverk, där den obligatoriska individuella karaktären betonas, samt våldsanvändning och en konservativ syn där sharialag är den enda formen av godkänd lag i samhället (Jones 2014:12-14, jfr Qutb 2006:131-132).

Med en utvidgad förståelse för innebörden av begreppet jihad, måste vi med terrorforskaren Jarret Brachman bekänna att begreppet *jihadism* är ett klumpigt sådant. I begreppet finns konnotationer till jihad, som är ett mångtydigt ord, viktigt för muslimer i betydelsen inre strävan och andlig renhet. Men å andra sidan är begreppet jihadism en modern neologism och inte kopplat till islams historiska utveckling, och har därför inte någon religiös signifikans för islams huvudfåra. Däremot pekar begreppet på en central företeelse för extrema grupperingars uppfattningar att jihad skall föras mot fienden i sin yttre och fysiska bemärkelse, och begreppet har vunnit mark i både arabvärlden och inom terrorforskningen (Brachman 2009:4-5). Därför anser jag begreppet vara användbart, trots viss inbyggd problematik. Återigen, andra beskrivande begrepp för våldsbejakande islamiska grupperingar/nätverk är ännu mer problematiska till sin natur. Islamisk fundamentalism används exempelvis av mellanösternkännaren Bernard Lewis, trots hans eget resonemang att begreppet har kopplingar inte till islam i egentlig mening, utan till amerikansk protestantisk kristendom där ”fundamentalism” betecknar kyrkor som motsätter sig liberalteologi och modern bibelvetenskap. Begreppet blir därigenom vilseledande och felaktigt (Lewis 2011:133-134). Islamism som begrepp, och adjektivet ”islamist” som används av den franske islamologen Gilles Kepel (2002) är i mina ögon problematiskt och för med sig konnotationer till islam som religion, och riskerar därmed att likställa en religion med extrema uppfattningar, som endast en liten minoritet står för. Detsamma gäller begreppet ”politisk islam” som blir missvisande då det används om extrema grupper, eftersom islam som religion per definition är politisk, dvs. man skiljer inte på religion och politik som det görs i västvärlden enligt dikotomin kyrka-stat (Lewis 2011:11-18, 134).

Politisk islam är dessutom ett mångtydigt begrepp som kan syfta till islam relaterat till nationalism, etnicitet och politisk partibildning, och därför är kopplingen till vad jag benämner jihadism problematisk och bör undvikas (jfr Hinnebusch 2003:67-71). Det tycks under omständigheterna vara fördelaktigt att använda begreppet jihadism, som det mest lämpliga av många begrepp som var och ett har en problematisk dimension.

⁴ En diversifierad reformrörelse inom islam som betonar återgång till en mer puritansk islam, ”obefläckad” av synkretism och modernism, en återgång till profeten och de tidigaste generationerna efter honom, samt återgång till Koranen som de enda rättesnörena för ett autentiskt muslimskt liv. Många olika skolor finns, de flesta är inte för våldsanvändning, men i modern tid har begreppet *salafism* kopplats till extremist rörelser såsom Al-Qaida, som med våldsanvändning vill uppnå ovanstående mål (Jones 2014:2, Nielsen 2014:3-4, Voll 2004:608-610).

3.1 Jihadism: ideologi eller ideologiskt spektrum?

Det är vanligt att tala om jihadism som en enhetlig ideologi med fasta mönster och uttryck. Dock måste en sådan uppfattning/framställning problematiseras och nyanseras. För det första finner vi, inom det jag kallar *det jihadistiska spektrumet*, en stor mängd aktörer och rörelser som alla i någon mån ger uttryck för ideologiska uppfattningar som kan benämnas jihadism. Dessa rörelser, för att exemplifiera, är IS, Al-Qaida med anslutande förgreningar⁵, Boko Haram, Al-Shabab⁶, Al-Nusrafronten, Talibanrörelsen osv. Därutöver finns en mängd grupperingar, och inte minst enskilda individer/supportrar, som alla rör sig inom detta spektrum. Inte heller är alla *aktiva stridande*, många stödjer jihadism via ekonomiska bidrag, virtuell propaganda, predikningar inom religiösa kontexter mm. Detta innebär inte att alla är samstämmigt förenade kring en enda ideologisk kärna. Snarare tvärtom, dessa entiteter och aktörer ger uttryck för diversifierade ideologiströmningar som är svåra att enkelt kategorisera, mycket pga. begränsad insyn i jihadistiska nätverk (Springer et al. 2009:96-97). Våra nuvarande "concepts" kring dessa nätverk "do not adequately capture the complex phenomenon of Islamist militancy" (Hegghammer 2006:15) och därför är det med detta i åtanke som vi skall försöka sammanfatta *nyckelelement* i det diversifierade jihadist-ideologiska spektrumet.

Decentraliserade nätverk: de jihadistiska nätverken har en decentraliserad karaktär, i motsats till vad som ofta är uppfattningen i väst. Al-Qaida, exempelvis, består av löst sammansatta grupperingar som "smider allianser när det passar dem", jihadismen ses som en "trosbekännelse" som "delas av ett ytterst ostrukturerat nätverk" (Napoleoni 2006:133). Mycket tack vare bin Laden har jihadismen uppfattats som en enhetlig rörelse, men i själva verket består den av olika skolor, gruppsammanslagningar, karismatiska individer som bör betraktas mer som ett "socialt fenomen" och "fluid network" än som fasta organisationer (Brachman 2009:39-41, Kepel 2002:313-322). Jihadistiska nätverk är löst sammansatta och utgår från fysiska platser som universitet, koranskolor, fängelser, moskéer och från aktörer som kriminella, studentgrupper, imamer, mobila predikanter och privata vänskapskretsar. Nätverken är även virtuella där internet utgör ett forum för åsiktsdelning, kontaktknytande, materialspridning, bidragsgivande mm (Bjelopera 2013:19-25, Jones & Libicki 2008:84-88, Nielsen 2014:60-71, Saltman 2008:5).

⁵ Är Al-Qaida en "global terrorist group", en "sub-state financial and resource provider" eller "merely the purveyor of an extremist set of beliefs", frågar sig terrorforskaren James Kiras, och menar att forskningen inte har några definitiva svar på frågan (Kiras 2014:361, jfr Hegghammer 2006).

⁶ Som 2012 anslöt sig till Al-Qaida och i mycket delar deras uppfattningar kring exempelvis Shari'alagar som enda giltigt juridiskt system, en uppfattning om ett krig mellan islam och "otrogna" och att skapa ett globalt kalifat (Sandelin 2013:128-129).

”Kriget mot islam”: jihadismen sammanhålls av uppfattningen att det råder ett apokalyptiskt krig mellan gott och ont, mellan islam och dess sanna anhängare och de otrogna västmakterna och avfallna muslimerna i islamiska länder. Med dessa människor kan det inte finnas några kompromisser, utan jihad ses som enda alternativet i ett krig där de jihadistiska ideologierna måste hållas vid liv oavsett konsekvenserna (Kiras 2014:363, Rosiny 2014:3). Lokala och regionala konflikter uppfattas som delar i ett globalt krig mot muslimers avfall och västs styrkor (Rabasa & Chalk et al. 2006:xvii). Väst uppfattas som andligt förfallet, med en falsk och hycklande andlighet som reducerats till ”underhållning” som är materialistisk i grunden (Kiras 2014:363, Lewis 2011:123). Eftersom islam som religion står på spel i ett apokalyptiskt krig mellan gott och ont, enligt jihadistisk uppfattning, är det legitimt att använda våld inte bara mot militära mål, utan också civila, eftersom de tillhör ”nations of disbelief” (Al-Adnani 2014, Naji 2006, Qutb 2006).

Islams länder som militärt ockuperade: enligt de jihadistiska ideologerna Abu Bakr Naji och Ayman Al-Zawahiri, Al-Qaidas ledare, är islam under angrepp av supermakterna USA och Ryssland, som med överlägsen militärmakt söker bryta ned *dar al-islam* genom ”corruption of religion, moral collapse, social iniquities, opulence, selfishness, giving priority to (worldly) pleasures, the love of the world over all values, etc” (Naji 2006:17-20). Fienden uppfattas som lika morallös på slagfältet som på det religiösa området, de bedrar och skrämmer troende muslimer, och de ockuperar islamiska länder pga. oljan som de vill åt (Aaron 2008:203). De muslimska massorna hålls i okunnighet och måste engageras i kriget mot de otrogna, de ”moderata muslimerna” ses som ”fiender” som förrått islam (Napoleoni 2006:224-225, jfr Al-Zawahiri 2008:99).

Proselytism: ett viktigt element i den jihadistiska världsbilden är att rekrytera anhängare från hela världen till det globala kriget. Internet, chattforum, websidor och sociala medier ses som verktyg för att föra kampen mot fienden, nå potentiella anhängare och rekrytera dem (Kiras 2014:364). Dessutom har jihadisterna kontroll över sitt material oberoende av ”mainstream-media”, övervakning försvåras och kriget kan föras vidare i ett ”netwar” där miljoner kan nås (Klausen 2015:3-4, Saltman 2008). Möjligtvis kan proselytismen uppfattas som en aspekt av faktumet att islam är en missionerande religion med ett universellt budskap i likhet med kristendomen, där målet är att omvända hela mänskligheten, vilket ses som en skyldighet inför Gud att göra (jfr Lewis 2011:184). Denna mission inkorporeras i jihadistiska tankegångar.

Återskapa kalifatet: inom det jihadistiska spektrumet finns tankegångar på att (åter)upprätta ett islamiskt kalifat, baserat på tidigare historiska konstruktioner, exempelvis Osmanska riket som existerade mellan 1453 och 1924, och innefattade delar av Europa som Balkan och Ungern (Napoleoni 2015:168,

Sekulow et al. 2014:51). IS har genomfört detta med kalifatsdeklarationen, något som dock inte är helt tydligt vad det innebär.⁷ Att det finns olikartade uppfattningar kring vad kalifatet innebär ser vi inte minst i att Al-Qaidas olika förgreningar har motsatt sig IS deklARATION på flera sätt, och att det inte heller inom Al-Qaida råder enighet om vad kalifatet innebär (Bunzel 2015:31-34).

3.2 Jihadism, IS och media

Medias relation till global jihadism har blivit omfattande de senaste decennierna, och jihadistiska nätverks användande av internets resurser har formligen exploderat i omfattning. Det finns ett behov av en bred publik hos jihadister för deras ändamål (Klausen 2015:2). IS har tagit ytterligare ett steg framåt gällande medial exponering och utvecklat en professionell mediaorganisation. Man har högutbildad personal som enbart arbetar med mediaproduktioner och propaganda. Från ledningens sida finns en djup insikt om medias fördelar i att sprida sitt budskap, och till skillnad från talibanerna som ansåg IT/media vara alltför modernt, har IS förstått medias makt i en globaliserad värld (Napoleoni 2015:93-95). Rekryteringstekniken är till stora delar online-baserad och många som har anslutit sig har kommit i kontakt med IS via internet. Appar och dagliga uppdateringar förekommer, liksom flitigt utnyttjande av Youtube, Twitter och Facebook. Filmer och tidningar produceras av utbildade journalister, redigerare och IT-tekniker och "cutting-edge technology" används. IS produktioner översätts allt oftare till andra språk än arabiska, vilket visar på en vilja att nå andra språkgrupper. Även cyberattacker har genomförts mot flera västländers institutioner (Atwan 2015:15-31). Det är tydligt att IS till skillnad från andra jihadistiska aktörer har insett de mediala möjligheterna att nå ut till en global värld, sprida information, rekrytera potentiella anhängare/supportrar och att skapa en bild av den framväxande staten. Den bilden blir naturligtvis en motvikt till den bild som framställs i särskilt västerländska medier. Genom brutala avrättningar och filmade eldstrider, producerade i spektakulär Hollywoodstil, lockas särskilt unga människor att ansluta sig (Atwan 2015:15-31). Inte bara rekrytering underlättas via sådana metoder, det blir också ett legitimerande av våld som framställs visuellt med känslöeggande musik som dessutom fungerar som psykologisk krigföring. Det uppstår en "romantiserad" bild som förstärks av karismatiska predikanter som lockar potentiella anhängare att ansluta sig (Bjelopera 2013:20, Klausen 2015:17). Den virtuella arenan innebär möjligheter att nå miljontals människor och forma en global publik. Denna uppsats menar att kalifatsdeklarationen skall ses i ljuset av ovanstående.

⁷ En viktig distinktion att klargöra är att denna uppsats *inte* undersöker vad som konstituerar kalifatet i juridisk eller teknisk mening, utan snarare hur identiteter konstrueras i relation till denna abstraktion.

4 Analys: legitimitetskategorin

I kalifatsdeklarationen inleder Al-Adnani med att prisa Gud, ”den starke och mäktige” (Al-Adnani 2014:1). Redan inledningsvis påbörjar Al-Adnani en *legitimeringsprocess* av det som skall följa, genom att hänvisa till Gud som enligt islamsk uppfattning är den högsta ontologiska verkligheten, alltings skapare, ursprung, mål och syfte (Peterson 2004:39-41). Detta kan ses som en traditionell formelmässig inledning när något dokument offentliggörs i jihadistisk miljö. Men samtidigt blir hänvisningen i sig en legitimering av vad som skall presenteras, genom att Gud åberopas omedelbart i första meningen. Vi skall se att detta får konsekvenser genom hela kalifatsdeklarationen.

4.1 Al-Adnani: ledare, förebild och inspiratör

I anslutning till legitimitetskategorin skall några ord om kalifatsdeklarationens författare också sägas, något som leder oss in på uppsatsens kärnfråga. Al-Adnani påbörjar inte bara en legitimeringsprocess omedelbart, utan också en *identifieringsprocess*. Som tillhörande IS ledning och i rollen som officiell kommunikator har Al-Adnani en nyckelroll i att förmedla bilder av hur IS uppfattas av både anhängare och motståndare. Seyranian pekar på just ledares roller gällande social identity framing, där hon poängterar deras viktiga positioner i att befästa identiteter som ”crucial” och ledarens roll i att förmedla en vision och leda sina anhängare som ”a key function” (Seyranian 2014:484). Terrorforskaren Darcy Noricks pekar också på det väsentliga i att skilja på ledares kontra anhängares positioner, på ledarskapets funktion som ideologisk inspiration och förmedlande av ”policy prescriptions” (Cragin & Davis 2009:52-53). Samuel Saltman exemplifierar med Al-Qaidas strategi att medvetet lansera sina ledare via internet, något som indikerar detta (Saltman 2008:7). Vem är då Al-Adnani, denne för de flesta i väst okände personlighet? Det verkar som om inte mycket är känt om hans liv, dock finns en religiöst jihadistiskt färgad biografi skriven om honom, där den bild som framträder naturligtvis måste ses som tendentiös. Författaren förnekar inte heller att biografien är apologetisk.

Detta hindrar dock inte att informationen kan vara nyttig i detta sammanhang.⁸ Det berättas att Al-Adnani växte upp i en starkt religiös familj i Syrien, och att han redan som barn föredrog religiösa skrifter framför leksaker. Moskén älskade han att tillbringa sin tid i, och författaren anger att Al-Adnani som ung pojke tydligt skiljde sig från normen i sitt intensiva läsande av allt religiöst material han kom över, och i sin ovanliga kunskapsörst. Förutom religiös litteratur skall han vara intresserad av språk, poesi och logik. Han skall enligt biografen kunna recitera Koranen innantill, något som skall ha imponerat så mycket på IS kalif, Abu Bakr Al-Baghdadi, att han utbrast att han aldrig någonsin sett ett sådant minne "except to save one's life!" Vidare berättas om Al-Adnani's mod i strid, att han skall ha varit bland de absolut sista att lämna Syrien när fienden ryckte fram, och ett närmast CV-liknande upplägg över hans meriter och tjänsteinnehav presenteras (Al-Benali 2014).

Sanningshalten obeaktad, är det tydligt att en bild presenteras inför den läsande publiken⁹ som verkar legitimerande och inspirerande. Al-Adnani, som innehar en central position inom IS ledning, framställs enligt just gruppens *ingroup prototypes*, dvs. han framställs inte bara som delandes sin gruppens religiösa värderingar, han presenteras även som någon som lever helt enligt dem. Han framställs med kraftfulla ledaregenskaper som överensstämmer med jihadistiska *ingroup prototypes*; han är starkt religiös, kunnig långt utöver det vanliga i teologi och koranstudier, han tog upp "jihad" när han var 13 år gammal, han är modig, uppenbart intelligent, beslutsam, erfaren i strid och uthållig (Al Benali 2014). Den bild som förmedlas av Al-Adnani är en bild som IS supportrar, oavsett om de är fysiskt på plats inom IS gränser eller bakom en datorskärm någonstans i världen, kan identifiera sig med. De delar en gemensam tro och gemensamma ideologiska utgångspunkter, liksom fiender. Al-Adnani framställs som en jihadistisk hjälte, någon för alla inom IS att se upp till, och leva upp till. Sådant kan leda till en process där anhängare utvecklar sin identitet i relation till sådana signifikanta personer (Schwartz et al. 2009:544). Al-Adnani blir legitim som ledare och auktoritet vilket gör att hans texter och videobudskap lättare tas emot av IS-anhängare. Han blir därför en viktig del i legitimeringen av kalifatet, inte minst genom att IS medvetet har satsat hårt på en medial lansering via internet och sociala medier. En intressant observation är att Al-Adnani har en väldigt stor medial exponering i jämförelse med IS högste ledare, Al-Baghdadi, som enbart har framträtt offentligt en enda gång, under en predikan i en moské i Mosul.

⁸ Jag är naturligtvis medveten om den källkritiska aspekten här (jfr Bergström & Boréus 2010:36-37), men med denna i åtanke är det just detta vi är ute efter, den *bild man från jihadistiskt håll vill förmedla*. (Jfr Bunzel 2015:26-27).

⁹ Denna biografi, liksom kalifatsdeklarationen, finns på olika jihadistiska bloggar, hemsidor och forum, och därmed kan man se just jihadister och supportrar som den primära publiken. Men enligt Al-Benali är syftet att "fienden" skall känna till "sanningen" om Al-Adnani, och motståndarsidan blir då även en del av publiken här.

4.2 Kalifatets legitimitet och enhet

Kalifatets deklARATION skall ses som en *officiell* handling, något normerande för IS som politisk entitet, detta helt oaktat om IS är erkänt av andra stater eller inte. Kalifatets existens är oberoende av ”diplomatiskt erkännande” (Napoleoni 2015:86), något som ligger i linje med IS handlingsmönster överlag, då man uppenbarligen inte agerar efter internationella regelverk. Hur uppfattar IS kalifatet? Rent historiskt faller kalifatet som religiös/politisk entitet tillbaka på profeten Muhammeds statsbildning på 600-talet e.v.t. I motsats till tidigare abrahamitiska religioners ledargestalter var Muhammed både religiös och politisk auktoritet i den första islamiska staten. Han ”upplevde världsliga framgångar under sin egen livstid, blev statschef över en stat som snart växte till ett imperium”. Muhammed var både ”regent och förvaltare”, som införde sharialag, och ”tillämpade” den. Hans efterträdare, kaliferna, ärvde hans religiösa auktoritet (Armstrong 2003:175-176, Lewis 2011:12, 67, 151). När Al-Baghdadi utropade sig till kalif blev han den förste att göra så sedan 1800-talet och adresserade därmed många sunnimuslimers längtan efter en;

” (...) förlorad värld, ett samhälle präglad av den tidiga islams guldålder, då islam under ledning av de första fyra kaliferna, profetens efterföljare, expanderade geografiskt och blomstrade kulturellt”
(Napoleoni 2015:73).

Detta måste man ha i åtanke för att förstå kalifatsdeklARATIONEN överhuvudtaget, den appellerar till en historisk statsform, som legitimerades genom profetens grundande av densamma, av kalifernas nedärvda religiösa auktoritet och av att den anses vara ett utslag av Guds vilja. Al-Adnani är inte sen att utnyttja dessa tankegångar i kalifatsdeklARATIONEN, och han använder sig genomgående av två arabiskspråkiga nyckelbegrepp i syfte att skapa en, vad Anderson skulle benämna föreställd gemenskapsvärld; *khilāfah* och *umma*.¹⁰ Al-Adnani applicerar dessa begrepp genom korancitat, historiska förankringar, och med retorisk skicklighet binder han dessa samman i identitetsskapande kategorier. Gud utlovar, säger Al-Adnani, ”succession, establishment, and safety”, men bara ”reserved for the Muslims” under ett villkor; att de tror på, och dyrkar Gud (Al-Adnani 2014:1). Här knyter han an till en gemensam *ingroup prototype* för IS som grupp; gudstron och den gudsstyrda teokratien som Gud har utlovat åt de troende. För utan Guds löfte blir statsstyrningen:

¹⁰ Begreppet *umma* återfinns i Koranen och syftar till en religiös gemenskap, som användes både om Muhammeds följe, och om andra gemenskaper, exempelvis den judiska. Efter profetens död fick begreppet en mer distinkt karaktär, den islamiska troende gemenskapen som delade vissa värderingar, tron på en enda Gud, Muhammed som profet över en ”supra-national community”. *Umma* är primärt en religiös gemenskap som i modern tid har utmanats av nationalism och politiska implikationer (Saeed 2004:705-706).

”nothing more than kingship, dominance and rule, accompanied with destruction, corruption, oppression, subjugation, fear and the decadence of the human being and his descent to the level of animals” (Al-Adnani 2014:1)

Utan Guds lag, och godkännande, är stater egentligen bara ett utslag, menar Al-Adnani, av degraderat mänskligt styre utan Guds ledning och omsorg. Därmed pekar Al-Adnani på *de andra*, dvs. dem som inte tillhör kalifatet, Guds statsbygge. De är inte bättre än djur och de agerar därefter. Deras styre är det motsatta till kalifatets; det utgörs av förtryck och dekadens. Det enda rättfärdiga styret, det direkt under Gud och sharialag, är vad människan är skapad för, och för vilkens räkning ”the swords of jihad were unsheathed” (Al-Adnani 2014:1). Publiken (IS-anhängare) leds via Al-Adnanis retorik in i en identifieringsprocess, där kalifatet ställs mot andra statsformer som inte är godkända av Gud, dvs. alla andra än kalifatet. De har löfte från den högsta makten och auktoriteten; ”And He promised to grant the ummah succession to authority” (Al-Adnani 2014:1). Det styre Al-Adnani talar om är kalifatets styre, som ställs i motsats till sekulära styresskick, kalifatet är grundat av Gud och ”It does not accept degradation” Kalifatet är mäktigt, och varför skulle det inte vara det, frågas det retoriskt, då Gud själv ”supports it and grants it victory” (Al-Adnani 2014:2-3). Publiken förvissas om att de ingår i något som är högre än de själva, som leds av Gud och de är därför garanterade seger. Kalifatet står inte för sig självt i en modern tid, det är *Muhammeds* umma inkarnerad, där ”Allah is the protector” (Al-Adnani 2014:2). Genom Al-Adnanis kategoriseringar vävs skickligt historien ihop med nutiden, genom korancitat¹¹ och identifiering av IS kalifat med Muhammeds ursprungliga trosgemenskap. Härmed säkras en historisk förankring som ger inte enbart identitet, det ger också legitimitet. Ett utslag av detta är den kontrast och jämförelse som Al-Adnani gör med forna tiders arabfolk kontra den upplysning som kom till dem från Gud via profeten. Arabstammarna levde, säger Al-Adnani; ”in the depths of ignorance and blinding darkness”, de var ”the most backwards of peoples, sinking in depths of lowness”. De levde som slavar under härskare och sina egna primitiva instinkter. Så var tillståndet innan islam, präglad av hungersnöd, internt våld och splittring. Sedan sammanförde Gud arabfolken, fyllde dem med tro och upprättade dem: ”by the grace of Allah, they became brothers” (Al-Adnani 2014:2-3).

Här väver Al-Adnani skickligt ihop en klassisk historisk bild inom islam av arabfolken som splittrade, men som under profetens stat enades, de blev *bröder*. Detta är ett nyckelord som inordnar publiken i en gemensam föreställningsvärld, där man historiskt var fiender, medan man med Guds hjälp nu är enade som bröder. Även Al-Baghdadi har poängterat kalifatet som en stat där alla är bröder, oavsett om man kommer från öst eller väst, är arab eller icke-arab, är vit eller

¹¹ Koranen är en oerhört viktig beståndsdel i den världsbild/uppfattning som delas av jihadister, då Koranen inte bara för dem, utan för alla troende muslimer, är ”Allah’s direct words, they recognize it as the most holy and unchangeable Islamic source” (Marranci 2006:19).

svart (Atwan 2015:ix, Cockburn 2015:xi). Det är alltså ingen arabisk nationalism som Al-Adnani framställer, baserad på etnicitet, det är snarare en universalistisk gemenskap baserad på religion som avses, endast omfattandes dem som delar IS tro och ingår i "Our dear umma – the best of peoples" (Al-Adnani 2014:3). De förut splittrade arabfolken tjänar som exempel i att visa en form av, vad Seyranian benämner, "unfreezing social identity" (Seyranian 2014:470-471). Al-Adnani talar i termer av civilisationer och folkslag i en historisk kontext, som parallelliseras med kalifatet idag. Som Anderson hävdar framkallas en föreställd gemenskap, ett broderskap, en "sacred community" (Anderson 1991:41), där publiken idag jämför sig med dåtidens folk. Utan islam och kalifatet var arabfolken splittrade och hånade. Men detta skall det bli ändring på enligt Al-Adnani, för det har blivit tid för umma att vakna upp ur sin sömn, klä av sig;

"the garments of dishonor and shake off the dust of humiliation and disgrace for (...) the dawn of honor has emerged anew. The sun of jihad has risen. The glad tidings of good are shining. Triumph looms on the horizon. The signs of victory have appeared." (Al-Adnani 2014:3)

Retoriskt ändrar Al-Adnani riktning, från forna tiders nederlag och splittringar, till IS segrande kalifat av enhet. Historien har svängt, nu fladdrar IS flagga över landområden "from Aleppo to Diyala". En ny tid har kommit för de rättroende. Två kategorier framträder nu i Al-Adnanis skildring; härskarna som påstår att de styr med Guds rätt, och västmakterna. De kommer i texten benämnas under varierande former, men grundidentiteterna är desamma; det är *muslimska härskare som har avfallit från den rätta tron*, och det är *de otrogna västmakterna* som angriper islam. Här framträder centrala jihadistiska ideologiska element; kriget mot islam, kalifatets återupprättande och ockupationstemat.

4.3 Legitimitet kontra illegitimitet: avfällingarna

Med triumfalistisk ton säger Al-Adnani att de otrogna härskarnas gränser är raserade, deras flaggor nedhissade och deras soldater är dödade, tillfångatagna och besegrade. Den ena identitetsformen, de otrogna muslimerna¹², framställs nu återigen i relation till IS som rättfärdiga arvtagare till Guds stat. Här kommer ett centralt begrepp in i texten, Al-Adnani säger att "The people of bidáh (...) are humiliated" (Al-Adnani 2014:4). Bidá är ett teologiskt begrepp med starkt negativ innebörd avseendes praktiker och uppfattningar som är religiösa innovationer, nyinförda påfund som inte har existerat inom islam tidigare. Man skulle kunna använda begreppet *religiös modernism* som motsvarighet här, och inom wahabism, den saudiarabiska puritanska formen av islam, uppfattas bidá som

¹² Dvs. de irakiska och syriska regeringarna och deras underlydande.

avfall från den ursprungliga tron (Kaptein 2014:107-108).¹³ IS-ledningens uppfattning om saken uttrycks tydligt i Al-Baghdadis predikan i Mosul att all bidá är religiös innovation, och allt sådant leder till helvetet (Al Baghdadi 2014). De som stödjer kalifatets motståndare stödjer bidá enligt Al-Adnani, och är därmed avvikare och har därför uteslutit sig själva från sann gemenskap/broderskap.

Här görs vad Seyranian benämner *social identity moving*, den egna gruppen som hittills har framställts som Guds troende och utvalda, det sanna kalifatet, kontrasteras gentemot ”avvikarna”. IS publik porträtteras i relation till andra ”avfallna” muslimer, dvs. dem som inte stödjer kalifatet, eller som är anhängare av religiösa nymodigheter. Utifrån resonemanget likställs faktiskt alla muslimer som inte stöder kalifatet med just anhängare av bidá, vilket får konsekvenser då det är ”(...) incumbent upon all Muslims to pledge allegiance to the khalífah Ibráhím and support him (...) (Al-Adnani 2014:4). Exempelvis likställer IS hela shiainriktningen med avfall, *takfir*, ett teologihistoriskt begrepp (Al-Adnani 2014:7, Jones 2014:17-20, Napoleoni 2015:125-126, Rosiny 2014:2). Identifikationen har signifikans då IS-anhängare är starkt religiöst och ideologiskt drivna (Napoleoni 2015:64). Återigen, en föreställd gemenskap konstrueras, där sunnimuslimer (de som stöder IS) särskils från de andra, som är avvikare, förrädare som inför bidá i religionen.¹⁴ De är inte bara avfällingar, de tillhör ”Satan and his party” (Al-Adnani 2014:7). Med starkt religiöst präglat språk förstärks den ideologiska jihadistiska synen på islam som en religion under angrepp, inte bara av västerlänningar, utan än värre, av muslimer som har avfallit. Men IS-anhängare behöver inte frukta; Gud har etablerat ett legitimt kalifat där den rätta tron finns obesudlad. Kalifatet har ”återvänt” och “drömmen har blivit verklighet”, nu kan muslimer leva i ”värdighet” i den umma Gud beskyddar (Al-Adnani 2014:5,7).

4.4 Legitimitet kontra illegitimitet: det otrogna väst

Kalifatets legitimitet ställer Al-Adnani också mot en annan identitetskategori; de otrogna västmakterna. Inom jihadistiska ideologiströmningar ses västmakterna som ockupationsmakter som har pådyvlat islam sina egna gudlösa värderingar, koloniserat *dar al-islam* och förtryckt de troende.¹⁵ Västmakterna uppfattas som

¹³ Både IS och Al-Qaida har teologiska kopplingar till wahabism och Saudiarabien har ofta finansierat exempelvis byggen av moskéer för wahabistiska inriktningar (Cockburn 2014:6). Dock skall wahabism absolut inte likställas med extremistisk jihadism, kopplingarna är många gånger tentativa. För en genomgång av den komplexa relationen mellan wahabism och jihadistisk extremism se Atwan 2015:201-215.

¹⁴ Alla som inte underordnar sig kalifen, ”all emirates, groups, states, and organizations becomes null” inför kalifens auktoritet. Att inte stödja kalifatet är för muslimer ”sinful” (Al-Adnani 2014:4).

¹⁵ Ett genomgående tema i jihadistisk uppfattning är att väst likställs med de kristna korstågen under medeltiden och att samma mentalitet härskar i väst, nu som då, vilket gör att kolonialism och imperialism är en del av västs agenda att överta islams länder (Aaron 2008:161-162, Napoleoni 2015:127-128).

allierade "communities of unbelief and apostasy" i en "shared enmity toward Islam" (Naji 2006:89-90). Uppfattningen att västmakterna och de institutioner som representerar dem konspirerar mot islam är genomgående hos klassiska jihadistiska ideologer (Qutb 2006:149-150). Inte heller avviker Al-Adnani från denna uppfattning, utan tilltalar publiken direkt med ett lockande löfte; "you will own the earth, and the east and west will submit to you. This is the promise of Allah to you". En framtida vision läggs fram för publiken, Gud har lovat dem globalt herravälde, framställt i utopiskt bildspråk. Seyranian menar att sådant positivt språk inger gruppen "a sense of collective self-esteem associated with their group membership" (Seyranian 2014:473). Gruppens känsla av samhörighet och gemenskap förstärks utifrån dessa positiva ord från ledaren. Men att uppnå detta kräver vissa saker enligt Al-Adnani;

(...) disbelieve in democracy, secularism, nationalism, as well as all the other garbage and ideas from the west, and rush to your religion and creed (...)" (Al-Adnani 2014:5)

Västerländska fenomen som nationalstatskonceptet, demokrati och sekulära samhällsordningar anges vara illegitima. Som angetts ovan är inte identifikation baserad på etnicitet eller nationalitet här, utan på religiösa identitetsmarkörer. Det är islam som är legitimerande, och inte vilken inriktning som helst, utan den sunniinriktning som IS bekänner sig till och som är "statsreligion" inom kalifatet. Mot dessa identitetsmarkörer ställs demokrati, sekularism och nationalism, som framställs i motsatsförhållande till principen om Guds styre; *al hakimiyya lil-llah* (Napoleoni 2015:121). Men kalifatets återupprättande har gjort att; "(...) the nations of kufr in the west are terrified" (Al-Adnani 2014:7). Västmakterna benämns kufr, det nedsättande teologiska begreppet för "otrogna" och utgör en egen identitetskategori. Seyranian påpekar att negativt laddat språk om motståndare/oliktänkande stärker den egna gruppens identitet som "den rätta" och inger en känsla av kollektiv samhörighet. Även Anderson talar om just en föreställd gemenskap, där en grupp identifierar sig i relation till andra, där den egna gruppen blir till genom att dela samma värderingar och den upplevda känslan av broderskap. Detta appliceras här på kalifatet som föreställd gemenskap. Genom Al-Adnanis betryggande ord att de otrogna är skräckslagna stärks IS-anhängarna i sin egen identitet som Guds utvalda som står starka och fasta inför de otrogna från Gud avskilda västmakterna.

4.5 Lojalitet som identitetsmarkör

Publiken har försäkrats om att de är av Gud utvalda i ett globalt krig mot otrogna väst och muslimska avfallingar, och att kalifatets etablerande är ett säkert tecken på att de går mot seger. Nu inleder Al-Adnani en *framing* av ytterligare en identitetsmarkör; lojalitetskategorin. Förvisso är IS-anhängarna utvalda och står i en god position gentemot Gud och kalifatet, men sådant kräver lojalitet.

Därför försäkrar först Al-Adnani att kalif Al-Baghdadi har uppfyllt alla krav och villkor ställda av de lärda teologerna för att vara den legitime kalifen i Islamiska staten. Han har mottagit folkets hyllningar och etablerat sin auktoritet över Irak och Syrien. Därför kräver Al-Adnani;

”Listen to your khalifah and obey him. Support your state, which grows everyday (...). So rush O Muslims and gather around your khalifah, so that you may return as you once were for ages, kings of the earth (...)” (Al-Adnani 2014:4-5)

Återigen anknyter Al-Adnani till ett drömskt förflutet, en historisk guldålder, där islam var framstående och expanderande, lett av legitima kalifer. Men detta kan uppnås igen, genom lydnad gentemot den nya legitima kalifen och genom att stödja det växande kalifatet. Genom att åtlyda kalifen ställs också IS-anhängare i kontrast till de avfallna muslimerna och deras regeringsföreträdare, som enligt jihadistisk uppfattning har lerat sig med väst i syfte att ”bevara sin makt och fylla sina egna fickor med pengar” på bekostnad av folket (Al-Adnani 2013:3). De framställs som enbart intresserade av ekonomisk vinning och är därför hycklare som måste bekämpas (Napoleoni 2006:230). Al-Adnani inordnar publiken i en identitet som lojala soldater för kalifatet genom att upprepade gånger tilltala dem som ”O soldiers of the Islamic state” (Al-Adnani 2014:7-8). Genom att tilltalas som soldater konstrueras en krigisk identitet, förstärkt av budskapet om att man befinner sig i krig med både väst och avfallna muslimska regeringar. En soldats grundläggande karaktäristika är, förutom att bedriva krig för sina överordnade, också att *lyda order*. Att identifieras som soldat är också att appellera till att försvara ideal, sin stat, land, religion osv. Sådant har ofta förekommit i relation till nationalism där religionen är en av de faktorer som har möjliggjort den föreställda gemenskapen (Anderson 1991:197). Även om nationella territorier som Irak och Syrien här är involverade, så är det inte primärt en sådan identifikation som görs i relation till den föreställda gemenskapen; det är en större sådan, kalifatets gemenskap, grundat på religionstillhörighet. I denna infogar Al-Adnani sin publik genom tilltal av dem som kalifatets soldater, men också specifikt genom att pålägga dem *ansvar för kalifatet*; ”You are now the defenders of the land of Islam and its guards” och ”Remember the greatest responsibility that is now on your backs” (Al-Adnani 2014:7). Även om Gud har möjliggjort kalifatets tillkomst enligt Al-Adnanis syn, så krävs det att de troende samarbetar med Gud genom att slåss för det. Gud har välsignat de troende med tålmodighet och enhet, genom lydnaden till sina ledare. Publiken uppmanas att stå eniga, att inte träta, och istället stödja varandra, så kommer kalifatet att fortleva. Det är vänliga och mjuka ord Al-Adnani ger publiken, men en varning läggs till; den som bryter enheten och lojaliteten går en våldsam död till mötes; ”And if anyone wants to break the ranks, split his head with bullets and empty its insides, whoever he may be” (Al-Adnani 2014:8). Som Seyranian påtalar inom social identity framing används här ett ”action related language” med inslag av aggressivitet och våld, omväxlande med mjukare framtoning. Hoten bidrar möjligen till en hårdare sammanhållning, kanske av rädsla för bestraffning om man faller utanför ramarna, samt att en gudsfruktan ständigt är närvarande i Al-Adnanis retorik.

Det religiösa ramverket inlemmar publiken, de som delar IS värderingar, i en mer sammanhållen föreställd gemenskap där Gud är den högsta referensramen. Samtidigt innebär detta att man från ledningens håll kan legitimera allt med Gud som referens. Som vi sett utmålar Al-Adnani en identitet baserad på lojalitet mot Gud, kalifen och staten. Men ytterligare en identitet utmålas, det ultimata provet på lojalitet och hängivenhet.

4.6 Martyrskapet som identitetsmarkör

Al-Adnani har uppmanat publiken att försvara kalifatet å Guds vägnar, och en identifieringsprocess har då skett. Att tillhöra kalifatet ställer krav på beredvillighet att slåss för det. Men Al-Adnani kräver också beredvillighet att göra det yttersta offret; "fearing Allah secretly and publically, then by sacrificing, being patient, and offering blood." (Al-Adnani 2014:7). Flera jihadistiska ideologiska markörer har framträtt i kalifatsdeklarationen; västs krig mot islam, islams länder som ockuperade, Gud som högsta referenspunkt för kalifatets existens. Nu kommer ännu en ideologisk markör till uttryck; att i gudsfruktan offra sitt eget liv för kollektivets bästa. I sin position som kommunikatör och ledare kan Al-Adnani påverka publiken via uppmaningar, befallningar och diplomati att göra detta yttersta offer; martyrskapet. För allting, säger Al-Adnani, ligger i Guds händer och om kalifatet består är det till hans ära. Men om det försvinner är det: "from ourselves and because of our deeds" (Al-Adnani 2014:7)

Återigen påläggs publiken ett *ansvar* för kalifatets fortlevnad. Det har etablerats "in compliance with the order of Allah (...)", men om det skulle försvinna är det pga. "våra handlingar" och underlåtelser, enligt Al-Adnani. Därför krävs det blodsoffer, och detta framträder tydligt i en direkt befallning;

"So, protect this great trust. Raise the banner with strength. Water it with your blood. Raise it upon your corpses. Die under it, until you pass it on – if Allah wills (...)" (Al-Adnani 2014:7)

Inom islamisk teologi ses martyrskapet som ett omedelbart inträde till Paradiset, dvs. att dö för Guds vägar och vilja. Koranen stöder detta på ett flertal ställen, och uppfattningen är att de som istället dör en naturlig död *post mortem* kommer att stå inför änglar och redogöra för sin tro och sitt liv, underförstått att deras tro kanske inte alltid varit helt ren. De anses också kunna genomgå olika lidanden för att så småningom eventuellt nå Paradiset, vilket martyrererna "whose faith is not in question" inte behöver oroa sig för. Att dö för jihad i sin fysiska bemärkelse finns det också stöd för (Schirrmacher 2004:12-14). Här vävs en *eskatologisk* aspekt in i identitetsprocessen, Al-Adnani talar auktoritativt om att ett yttersta offer krävs för kalifatet, och därmed en beredvillighet att dö för dess fortlevnad. Anderson talar om konceptet att dö för sin nation som något som innehåller "a moral grandeur" som överstiger att dö för allt annat;

”The idea of the ultimate sacrifice comes only with an idea of purity, through fatality”
(Anderson 1991:144)

Precis som nationen är kalifatet en abstraktion, vars medlemmar aldrig kommer träffa varandra rent fysiskt, även om de delar en upplevd gemenskap. Även här finns en uppfattning om renhet i att bli martyr för kalifatets skull, vilket innebär att blir martyr för Gud. För att nå visionen, framtiden där kalifatet blir globalt, måste liv offras, menar Al-Adnani. Han målar upp detta i ett levande och färgstarkt bildspråk som anger riktningen mot framtiden. Här, med Seyranians terminologi, sker ”freezing social identity”, där visionen etableras i publikens medvetande. Framtiden är ljus, men vägen dit är svår;

”You will be facing fitan (tribulations) and hardships of many different colors. You will be facing tests and quakes. No one will survive them except he whom Allah grants mercy.” (Al-Adnani 2014:7)

Återigen ser vi hur Al-Adnani formar identiteter, det finns ett mål och en framtid för IS. Men vägen dit innebär svåra prövningar för både kollektiv och individ, vad som händer på vägen är upp till Gud, därför behöver inte anhängarna bekymra sig;

”So we carry out the order of Allah (...) and we do not care thereafter what happens, even if we only remain for one day or one hour, and to Allah belongs the matter before and after.” (Al-Adnani 2014:7).

Här kommer centrala element in i identifikationsprocessen; lydnad, uthållighet, offer, blodsoffer samt lojalitet.¹⁶ Om dessa krav uppfylls väntar belöningar för kalifatets anhängare; en ny guldålder för islam, det otrogna västs fall, de avfallna muslimska regeringarnas upplösning, kalifatets etablering och eskatologiskt sett det eviga livet i Paradiset för martyrerna. Som för att verkligen förstärka och appellera till publikens känslor, ett centralt element inom både teorin om den föreställda gemenskapen och social identity framing, säger Al-Adnani;

(...) ”We spilled rivers of our blood to water the seeds of the khiláfah, laid its foundation with our skulls, and built its towers over our corpses. We were patient for years in the face of being killed, imprisoned, having our bones broken and our limbs severed. We drank all sorts of bitterness, dreaming of this day. Would we delay it for even a moment after having reached it?” (Al-Adnani 2014:9)

Retoriskt införs ett färgstarkt språk där martyrskap glorifieras i relation till kalifatet. Det blir en del av den identitet som framställs som rättrogen i kalifatet, att offra sig för det, och martyrollen manifesteras som både ideologi och identitet. Även via vägen in i döden kan man tjäna den föreställda gemenskapen. Det är nu dags att summera denna uppsats resultat.

¹⁶ En historisk koppling görs även till tidigare ”bröders” uppoffringar som tjänar som exempel att följa (2014:7).

5 Resultat och slutsatser

Denna uppsats har sökt besvara frågan om huruvida IS officiella deklaration av kalifatet på något sätt har verkat identitetsskapande i relation till de utfästelser som där görs, och om några specifika identitetsformationer i så fall konstrueras och förmedlas till en världsvid publik av både supportrar och motståndare. Med utgångspunkt i metodologisk text och ideologianalys, och i teoretiska perspektiv hämtade från socialpsykologisk och socialkonstruktivistisk tradition, har uppsatsen angripit frågeställningen och kan nu summera resultaten.

Genom djupläsning av deklarationens text, författad av den syriska jihadistiske ideologen och kommunikátören Abu Muhammad Al-Adnani, och med applicerandet av Benedict Andersons teori om den föreställda gemenskapen och Viviane Seyranians teori om social identity framing, kan uppsatsen konstatera att en medveten "framing" av specifika identiteter har kommit till uttryck. Detta har skett i enlighet med olika strömningar av jihadistiska ideologiska uttryck som även de har framkommit i texten. Med förståelsen av Al-Adnani som en ledarperson med auktoritet att utforma specifika identitetskategorier ser uppsatsen ett flertal identitetsmarkörer konstrueras i texten; legitimitets och enhetsmarkörer, fiendemarkörer i form av identiteter av avfallna muslimer/muslimska regeringar och de otrogna västmakterna, samt identitetsmarkörer rörande lojalitet och martyrollen. Med selektivt historieanvändande, som kopplas ihop med nutidens situation för IS, ges identitetsmarkörerna liv av Al-Adnani, som genom ett både triumferande aggressivt och omväxlande mjukt och betryggande språk leder publiken framåt mot en storartad vision; ett globalt islamiskt herravälde kopplat till profeten Muhammeds stat från en svunnen storhetstid. Historia och nutid vävs samman och publiken får veta att målet är inom räckhåll. Med Andersons teori som hjälpmedel ser vi att teorin med fördel har kunnat appliceras på en jihadistisk statskonstruktion; kalifatet. En föreställd gemenskap delas av både IS-anhängare fysiskt på plats i det nygrundade kalifatet, liksom med anhängare bakom datorskärmarna runtom i världen. Att många människor har rest från sina hemländer för att ansluta sig till IS skulle kunna vara ett utslag av denna föreställda gemenskap, där värderingar delas, fast man aldrig kommer träffas fysiskt.

Med Seyranians teorier kring framingprocesser ses en lyckad applikation på ett jihadistiskt material. Med fokus på ledarpositionen som integrerad i en medveten framing av identiteter och sociala sammanhang uppkommer bilden av Al-Adnani som en mycket medveten strateg, och en förståelse av hans möjligheter att faktiskt konstruera olika identitetsmarkörer i kalifatsdeklarationen. Deklarationen är färgad av ett kraftfullt språkbruk som appellerar till gemensamma värderingar/uppfattningar, liksom till anhängares känslor.

Förmaningar, varningar, befallningar och uppmuntran vävs samman i effektiva kombinationer med identitetskonstruktioner av den ultimata medborgaren i den av Gud enda godkända statsformen: *al hakimiyya lil-llah*. Medborgaren i Islamiska staten ger sitt liv för kollektivets, statens och religionens bästa, denne tar ansvar för att föra kalifatet vidare till nästkommande generationer och erbjuder det sin yttersta lojalitet. Fienderna är många, både inom den egna religionen och från de imperialistiska västmakterna, men kalifatets medborgare är soldater och behöver inte frukta dessa. Den krigiska identiteten som konstrueras legitimerar våldet och blodet, så att kalifatet kan bli bestående.

Denna uppsats har besvarat frågeställningen. Någon heltäckande bild, eller för den delen några definitiva svar på ett mycket komplext och pågående fenomen, ger dock uppsatsen inte. Det återstår för andra att forska vidare på fenomenen. Förhoppningsvis har denna uppsats tagit ett litet steg på en mycket lång väg i syfte att få större förståelse för IS.

6 Referenser: litteratur

- Aaron, David (2008) (ed) *In their own Words: Voices of Jihad* Santa Barbara, CA: RAND Corporation.
- Anderson, Benedict (1991) *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* Rev.ed London & New York: Verso.
- Armstrong, Karen (2003) *Muhammed: en biografi* Stockholm: Forum översättning: Margareta Brogren.
- Atwan, Abdel Bari (2015) *Islamic State: The Digital Caliphate* London: Saqi Books.
- Barnett, Michael "Social Constructivism" in Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (2014) (eds) *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations* 6th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (2014) (eds) *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations* 6th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Bergström, Göran & Boreús, Kristina (2005) (reds) *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys 2:a uppl.* Lund: Studentlitteratur.
- Bjelopera, Jerome P (2013) *American Jihadist Terrorism: Combating a Complex Threat* Washington D.C: Congressional Research Service.
- Brachman, Jarret M (2009) *Global Jihad: Theory and Practice* London & New York: Routledge.
- Bunzel, Cole (2015) "From Paper State to Caliphate: The Ideology of the Islamic State" The Brookings Project on U.S Relations with the Islamic World Analysis Paper No. 19, March 2015 Washington D.C: The Brookings Institution.
- Cockburn, Patrick (2015) *The Rise of Islamic State: ISIS and the New Sunni Revolution* London & New York: Verso.
- Cragin, Kim & Davis, Paul (2009) (eds) *Social Science for Counterterrorism: Putting the Pieces Together* Santa Barbara, CA: RAND Corporation.
- Faizer, Rizwi "Jahilyya" in Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* Macmillan Reference.
- Furseth, Inger & Repstad, Pål (2005) *Religions sociologi: en introduktion* Stockholm: Liber AB översättning: Harald Nordli.
- Hashmi, Sohail H "Jihad" in Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* New York: Macmillan Reference.
- Hegghammer, Thomas (2006) "Global Jihadism after the Iraq War" in *Middle East Journal* volume 60, no. 1 winter 2006.
- Hinnebusch, Raymond (2003) *The International Politics of the Middle East* Manchester & New York: Manchester University Press.
- Jones, Seth G (2014) *A Persistent Threat: The Evolution of Al-Qaida and other Salafi Jihadists* Santa Barbara, CA: RAND Corporation.
- Jones, Seth G & Libicki, Martin (2008) *How Terrorist Groups End: Lessons for Countering Al-Qaída* Santa Barbara, CA: RAND Corporation.
- Kaptein, N.J.G "Bidá" in Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* New York: Macmillan Reference.

- Kepel, Gilles (2002) *Jihad: The Trail of Political Islam* Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press & Harvard University Press trans: Anthony F Roberts.
- Klausen, Jytte (2015) "Tweeting the Jihad: Social Media Networks of Western Foreign Fighters in Syria and Iraq" in *Studies in Conflict & Terrorism* 38:1, pp. 1-22.
- Kiras, James D "Terrorism and Globalization" in Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (2014) (eds) *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations* 6th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Lewis, Bernard (2011) *Tro och makt: religion och politik i Mellanöstern* Göteborg: Mimer bokförlag.
- Marranci, Gabriele (2006) *Jihad beyond Islam* Oxford & New York: Berg Publishers.
- Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* New York: Macmillan Reference.
- Napoleoni, Loretta (2006) *Uppror i Irak: Al-Zarqawis heliga krig* Stockholm: Leopard förlag översättning: Stefan Lindgren.
- Napoleoni, Loretta (2015) *Islamiska staten: ett terroristiskt nationsbygge* Lidingö: Fri tanke förlag översättning: Karin Andrae.
- Neumann, Peter (2011) *Old & New Terrorism: Late Modernity, Globalization and the Transformation of Political Violence* Cambridge: Polity Press.
- Nielsen, Richard A (2013) *The Lonely Jihadist: Weak Networks and the Radicalization of Muslim Clerics* Cambridge, Massachusetts: Harvard University.
- Nielsen, Richard A (2014) "Networks, Careers, and the Jihadi Radicalization of Muslim Clerics" Massachusetts Institute of Technology: Department of Political Science.
- Peste, Jonathan (2003) *Religion och terrorism: mellan radikalism och samvaro* Lund: Studentlitteratur.
- Peterson, Daniel C "Allah" in Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* New York: Macmillan Reference.
- Rabasa, Angel & Chalk, Peter (eds) et al. (2006) *Beyond Al-Qaeda Part 1: The Global Jihadist Movement* Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- Rosiny, Stephan (2014) "The Caliph's New Clothes: The Islamic State in Iraq and Syria" in *GIGA FOCUS* no. 6, 2014.
- Saeed, Abdullah "Umma" in Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* New York: Macmillan Reference.
- Saltman, Samuel S (2008) "The Global Jihad Network: Why and How al-Qaeda uses Computer Technology to wage Jihad" in *Journal of Global Change and Governance* Vol. 1, No. 3.
- Sandelin, Magnus (2013) *Jihad: svenskarna i de islamistiska terrornätverken* Stockholm: Reporto förlag.
- Schirmacher, Christine (2004) "Suicide, Martyrdom and Jihad in the Koran, Islamic Theology and Society" Institute of Islamic Studies of the Evangelical Alliance in Germany, Austria, Switzerland www.islaminstitut.de Hämtad: 2015:03-21.
- Schwarz, Seth J, Dunkel, Curtis & Waterman, Alan S (2009) "Terrorism: An Identity Theory Perspective" in *Studies in Conflict & Terrorism* 32 pp. 537-559.
- Sekulow, Jay, Sekulow, Jordan, Ash, Robert F & French, David (2014) *ISIS: A Threat we can't Ignore* New York: Howard Books.
- Seyranian, Viviane & Bligh, Michelle C (2008) "Presidential Charismatic Leadership: Exploring the Rhetoric of Social Change" in *The Leadership Quarterly* 19 pp. 54-76.
- Seyranian, Viviane (2014) "Social Identity Framing Communication Strategies for Mobilizing Social Change" in *The Leadership Quarterly* 25 pp. 468-486.

Smelser, Neil & Mitchell, Faith (2002) (eds) *Terrorism: Perspectives from the Behavioral and Social Sciences* National Research Council of the National Academies Washington D.C: The National Academies Press.

Smith, Michael S II (2014) "Growing Discordance within the Global Jihad Movement: "This is the Promise of Allah" <http://insidethejihad.com/2014/07/growing-discordance-within-the-global-jihad-movement-this-is-the-promise-of-allah/> Hämtad: 2015-04-16

Springer, Devin R, Regens, James L & Edger, David N (2009) *Islamic Radicalism and Global Jihad* Washington D.C: Georgetown University Press.

Trope, Yaacov (2004) "Theory in Social Psychology: Seeing the Forest and the Trees" in *Personality and Psychology Review Vol. 8, No. 2* pp. 193-200.

Turner, Bryan S (2009) (ed) *The New Blackwell Companion to Social Theory* Chichester, West Sussex: Blackwell Publishing Ltd.

Turner, Bryan S "Introduction – A New Agenda for Social Theory? in Turner, Bryan S (2009) (ed) *The New Blackwell Companion to Social Theory* Chichester, West Sussex: Blackwell Publishing Ltd.

Voll, John O "Salafiyya" in Martin, Richard C (2004) (ed) *Encyclopedia of Islam and the Muslim World* New York: Macmillan Reference.

Wright, Lawrence (2007) *Al-Qaida och vägen till 11 september* Stockholm: Albert Bonniers förlag översättning: Örjan Sjögren.

6.1 Referenser: källmaterial

Al-Adnani, Abu Muhammad (2013) "Fight them for they are Polytheists" <https://ia902601.us.archive.org/9/items/FightThemForTheyArePolytheists/Fight%20Them,%20for%20They%20are%20Polytheists.pdf> Hämtad: 2015-03-14.

Al-Adnani, Abu Muhammad (2014) "Then let us Invoke the Curse of Allah upon the Liars" Al-Furqan Foundation Media Products trans: Musa Cerantonio. <https://justpaste.it/eo3h> Hämtad: 2015-04-15.

Al-Adnani, Abu Muhammad (2014) "This is the Promise of Allah" Al-Hayat Media Center. https://ia902505.us.archive.org/28/items/poa_25984/EN.pdf Hämtad: 2015-01-30.

Al-Baghdadi, Abu Bakr (2014) "Full Sermon of ISIS Caliph Abu Bakr Al-Baghdadi" 4 July, 2014 Al-Furqan Media Production. <https://www.youtube.com/watch?v=PxJSm7XwxqA> Hämtad: 2015-03-14.

Al-Benali, Abu Turki bin Mubarak (2014) "A Biography of IS Spokesman Abu Muhammad al-Adnani as Shami" <https://pietervanostaeyen.wordpress.com/2014/11/02/a-biography-of-is-spokesman-abu-muhammad-al-adnani-as-shami/> Hämtad: 2015-05-02.

Al-Zawahiri, Ayman (2008) *Exoneration: A Treatise Exonerating the Community of the Pen and the Sword from the Debilitating Accusation of Fatigue and Weakness.* <http://fas.org/irp/dni/osc/exoneration.pdf> Hämtad: 2015-04-21.

Naji, Abu Bakr (2006) *The Management of Savagery: The Most Critical Stage through which the Umma will Pass* Harvard University & John M. Olin Institute for Strategic Studies trans: William McCants. <https://pietervanostaeyen.files.wordpress.com/2015/02/abu-bakr-naji-the-management-of-savagery-the-most-critical-stage-through-which-the-umma-will-pass.pdf> Hämtad: 2015-03-14.

Qutb, Sayyid (2006) *Milestones* Sparkhill, Birmingham: Maktabah Book Sellers and Publishers ed & trans: A.B al-Mehri.

